

SKRIFTLIG FRÅGA TILL STATSRAÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2023-04-17
Besvaras senast
2023-04-26 kl. 12.00

Till statsrådet Camilla Waltersson Grönvall (M)

2022/23:559 Barn som tvingas till umgänge där risk för våld föreligger

Barn är de enda brottsoffer som tvingas träffa sina förövare. Tidigare i år dog en pojke i Luleå, dödad av sin pappa under umgänge. Pojken i Luleå tvingades till umgänge med pappan trots sin rädsla. Trots mammans varningar och trots att flera myndigheter var medvetna om riskerna. Pojken hittades sedan död.

Nio av tio barn som har umgänge med sin eller en närståendes förövare upplever ångest, rädsla, sorg och frustration av umgänget. Nio av tio får bestående psykiska men. Jämställdhetsmyndighetens rapport *Uppgifter om våld är inget undantag* granskar 814 tingsrättsdomar gällande vårdnad, boende och umgänge. Granskningen visar att det i 64 procent av fallen framkom uppgifter om våld och övergrepp, men trots detta har domstolarna inte vägt in detta i sina beslut. Det är inte till barnens bästa.

Förra året kom också forskningsrapporten *Utan mig är du helt ensam*, som handlar om kvinnors upplevda erfarenheter av omgivningens och samhällets ensamgörande i spåren av mäns våld och eftervåld. Rapporten är utgiven av Högskolan i Gävle och Svenska kyrkan.

Både denna forskningsrapport och Jämställdhetsmyndighetens rapport visar att våldsutsatta mammor ofta lämnas ensamma att skydda sina barn från våldsutövande pappor. Det handlar inte om enstaka fall eller undantag, tvärtom är det så att våldsutsatta barn och mammor systematiskt lämnas ensamma av samhällets stödsystem och rättsväsendet, för att själva tvingas värja och skydda sig mot våldet.

Den 6 april publicerade Aftonbladet en artikel med en intervju med socialtjänstministern, med rubriken Lagändringar på gång efter Tintins död: ”Paradigmskifte”. Artikel inleds med följande:

”På onsdagen kom åtalet mot pappan som misstänks ha dödat 8-åriga Tintin.

Flera lagändringar är på gång efter hans död, enligt socialtjänstministern:

– Barnets bästa ska alltid sättas främst. Föräldrarnas rätt till barnet får aldrig gå före barnets bästa, säger Camilla Waltersson Grönvall.”

I artikeln säger ministern även följande:

”– En proposition läggs på riksdagens bord inom en snar framtid i den väldigt viktiga frågan om att begränsa och förändra umgängesrätten kopplad till skyddat boende. Enligt förslaget ska barnets umgänge med en våldsam vårdnadshavare kunna begränsas, och barnets vistelseort kunna hemlighållas, under barnets tid i skyddat boende.”

Artikeln fortsätter:

”Socialtjänstministern säger också att ett ’starkt paradigmskifte’ är på gång genom en proposition som ska läggas på riksdagens bord i slutet av året:

– Vi skriver in barnen som egna rättighetsbärare i svensk lagstiftning. Barnets bästa kommer att gå före föräldrarnas rätt till sina barn. Det vill säga barn har alltid rätt till sina föräldrar, men det är inte alltid så att föräldrar har rätt till barnen, säger Waltersson Grönvall.”

Ministerns engagemang för dessa frågor är oerhört viktigt och helt nödvändigt för att en förändring ska kunna äga rum. Vi socialdemokrater välkomnar detta och vill bidra konstruktivt i riksdagsbehandlingen för att åstadkomma målet att inget barn ska behöva ha umgänge där risk för våld föreligger.

Den socialdemokratiskt ledda regeringen tillsatte utredningen Ett stärkt barnrättsperspektiv i skyddat boende, och utredaren var riksdagsledamot Fredrik Lundh Sammeli, socialdemokrat och nuvarande vice ordförande för riksdagens socialutskott.

Vi välkomnar därför naturligtvis att den nya regeringen lägger fram en proposition till följd av detta. Utifrån att vi tillsatte denna utredning, med syfte att stärka barnrättsperspektivet för barn som bor i skyddat boende med sin mamma, så tycker vi självklart att detta är mycket viktigt.

Utifrån medierapporteringen har det dock inte framkommit att pojken i Luleå och hans mamma bodde i skyddat boende, och således skulle den föreslagna lagändringen inte ha bäring på just den situationen och därför inte heller ha hjälpt pojken i Luleå och alla andra barn som är i samma situation, det vill säga samhället tvingar dem till umgänge med pappor där risk för våld föreligger.

Frågan uppkommer därför på vilket sätt den lagändringen är en följd av det som händer pojken i Luleå eftersom det framstår som att det krävs helt andra

lagändringar för att det inte ska tillåtas upprepas.

Socialtjänstministern talar i artikeln också om en proposition som kommer att innebära ett starkt paradigmskifte, och utifrån artikeln får det förstås att det handlar om de frågor som rör den situation som rådde för pojken i Luleå, det vill säga att barn tvingas till umgänge där risk för våld föreligger. Socialtjänstministern meddelar att denna proposition ska läggas på riksdagens bord i slutet av året, men det framgår inte vilken lagstiftningsprocess det handlar om.

Det pågår för tillfället flera viktiga politiska processer för att stödja och hjälpa de barn och mammor som är utsatta för mäns våld. Det handlar bland annat om *Tryggare hem för barn*, *Ett fönster av möjligheter – stärkta rättigheter för barn och vuxna i skyddat boende* och *En uppväxt fri från våld*.

Det rör sig om barn i olika situationer men som ofta har det gemensamt att de och deras mammor är utsatta för våld av en man som samhället säger att barnen ändå måste träffa och sova över hos.

Röster har höjts för att samhället ska ta ett helhetsgrepp kring dessa frågor, även om det rör sig om olika lagstiftningsprocesser och lagstiftningspaket. Unizon skrev till exempel i december förra året följande i sitt remissvar på *Ett fönster av möjligheter* under punkten Begränsning av umgänge och hemlighållande av vistelseort: ”Det pågår för närvarande en översyn av reglerna i föräldrabalken. I uppdraget ingår att ta ställning till hur skyddet för barnet kan stärkas när fråga uppkommer med en förälder som har utövat våld eller gjort sig skyldig till någon annan allvarlig kränkning, där utredaren ska särskilt uppmärksamma situationen då barnet befinner sig på ett skyddat boende. Unizon undrar därför hur utkastets förslag kommer att sys ihop med det framtida lagförslaget i den utredningen och efterfrågar en barnkonsekvensanalys.” För att bara ge ett exempel.

De våldsutsatta barnen och mammor behöver politiska företrädare som orkar se våldet – oavsett om barnen bor i skyddat boende eller inte. Och det behövs lagar som inte tvingar barn till umgänge där risk för våld föreligger och lagar som heller inte tvingar mammor att ensamma skydda barnet mot pappans våld och mot samhällets tystnad inför, och upprätthållande av, våldet.

Med anledning av detta vill jag fråga statsrådet Camilla Waltersson Grönvall:

Vilka lagstiftningsåtgärder avser statsrådet i nämnd artikel, och vilka åtgärder avser regeringen att vidta för att åstadkomma det i artikeln nämnda paradigmskiftet, för att barn inte ska behöva ha umgänge där risk för våld föreligger?

.....

Laila Naraghi (S)

Överlämnas enligt uppdrag

Anna Aspegren